

PRESUDA SUDA

9. veljače 1994.(*)

„Poslovni nastan i pružanje usluga – Doktor dentalne medicine – Priznavanje kvalifikacija”

U predmetu C-319/92,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je Sud u uputio Bundessozialgericht (Savezni socijalni sud, Njemačka), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Salomonea Haima

i

Kassenzahnärztliche Vereinigung Nordrhein,

o tumačenju članka 20. Direktive Vijeća 78/686/EEZ od 25. srpnja 1978. o uzajamnom priznavanju diploma, svjedodžaba i drugih dokaza o formalnoj osposobljenosti doktorâ dentalne medicine uključujući mjere za olakšavanje učinkovite provedbe prava poslovnog nastana i slobode pružanja usluga (SL L 233, str. 1.) i, podredno, članka 52. Ugovora o EEZ-u.

SUD,

u sastavu: O. Due, predsjednik, M. Díez de Velasco i D. A. O. Edward (izvjestitelj), predsjednici vijeća, C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A. Schockweiler i M. Zuleeg, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Darmon,

tajnik: H. von Holstein, zamjenik tajnika,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

- za S. Haima, Dietrich Ehle, *Rechtsanwalt*, Köln,
- za Kassenzahnärztliche Vereinigung Nordrhein, Peter Scholich, *Rechtsanwalt*, Köln,
- za Komisiju Europskih zajednica, Jürgen Grunwald, član pravne službe, u svojstvu agenta,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja S. Haima i Komisije na raspravi održanoj 6. listopada 1993.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 17. studenoga 1993.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 20. svibnja 1992., koje je Sud zaprimio 28. srpnja 1992., njemački Bundessozialgericht (Savezni socijalni sud) uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u tri prethodna pitanja o tumačenju članka 20. Direktive Vijeća 78/686/EEZ od 25. srpnja 1978. o uzajamnom priznavanju diploma, svjedodžaba i drugih dokaza o formalnoj osposobljenosti doktorâ dentalne medicine uključujući mjere za olakšavanje učinkovite provedbe prava poslovnog nastana i slobode pružanja usluga (SL L 233, str. 1.) i, podredno, članka 52. Ugovora o EEZ-u.
- 2 Ta su pitanja postavljena u okviru spora između S. Haima i Kassenzahnärztliche Vereinigung Nordrhein (Udruženje ugovornih doktora dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja Sjeverne Rajne), dalje u tekstu: KVN) jer je potonji odbio upisati ga u registar njemačkih ugovornih doktora dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja.
- 3 Cilj Direktive 78/686/EEZ jest da države članice uzajamno priznaju kvalifikacije u području dentalne medicine koje su detaljno navedene u članku 3. i stečene u tim državama. Koordinacija o usklađivanju odredaba zakona i drugih propisa u pogledu djelatnosti doktorâ dentalne medicine osigurana je Direktivom Vijeća 78/687/EEZ od 25. srpnja 1978. (SL L 233. str. 10.). U skladu s člankom 2. Direktive 78/686/EEZ kvalifikacije koje su u državi članici stečene u skladu s minimalnim kriterijima u pogledu teorijskog i praktičnog osposobljavanja kako je utvrđeno u Direktivi 78/687/EEZ automatski se priznaju u drugim državama članicama.
- 4 Člankom 20. Direktive 78/686/EEZ propisano je:

„Države članice koje od svojih državljanima zahtijevaju da završe pripravničko razdoblje osposobljavanja kako bi stekli pravo na imenovanje ugovornim doktorom dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja mogu isti zahtjev nametnuti državljanima drugih država članica u razdoblju od osam godina od objave ove direktive. Međutim, razdoblje osposobljavanja ne može trajati dulje od šest mjeseci.” [neslužbeni prijevod]
- 5 Ta je odredba prenesena u njemačko pravo člankom 3. Zulassungsverordnung für Kassenzahnärzte (Uredba o pravu na imenovanje ugovornim doktorom dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja, dalje u tekstu: njemačka uredba) kojim je propisano da upis u registar ugovornih doktora dentalne medicine podliježe, s jedne strane, priznavanju statusa doktora dentalne medicine, i, s druge strane, završetku dvogodišnjeg pripravničkog razdoblja osposobljavanja. Međutim, doktori dentalne medicine koji su stekli diplomu priznatu u skladu s pravom Zajednice u drugoj državi članici i koji su podnijeli zahtjev za upis nakon 30. lipnja 1986. izuzeti

su od uvjeta pripravničkog razdoblja ospozobljavanja. Za one koji su zahtjev podnijeli prije tog datuma pripravničko je razdoblje ospozobljavanja šest mjeseci.

- 6 S. Haim talijanski je državljanin s diplomom dentalne medicine koju mu je 1946. dodijelilo Sveučilište u Istanbulu u Turskoj. Dana 18. rujna 1981. Regierungspräsident u Arnsbergu priznao mu je status doktora dentalne medicine u Saveznoj Republici Njemačkoj, čime mu je omogućeno obavljanje profesije privatnog doktora dentalne medicine.
- 7 Belgiski ministar nacionalnog obrazovanja i francuske kulture priznao je 1982. tursku diplomu S. Haima kao istovjetnu „diplôme légal belge de licencié en science dentaire” (službena diploma diplomanta dentalne medicine). Na temelju te istovjetnosti S. Haim radio je osam godina u Bruxellesu kao ugovorni doktor dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja.
- 8 S. Haim podnio je 1988. KVN-u zahtjev za upis u registar doktora dentalne medicine kako bi stekao pravo na imenovanje ugovornim doktorom dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja. KVN je 10. kolovoza 1988. odbio upisati ga u registar uz obrazloženje da S. Haim nije završio dvogodišnje pripravničko razdoblje ospozobljavanja koje se zahtijeva u skladu s njemačkom uredbom. Tužbu podnesenu protiv te odluke odbacili su 28. ožujka 1988. Sozialgericht Düsseldorf (Socijalni sud) i 24. listopada 1990. Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (Zemaljski socijalni sud Sjeverne Rajne-Vestfalije).
- 9 S. Haim zatim je podnio zahtjev za reviziju pred Bundessozialgerichtom (Savezni socijalni sud) kako bi se utvrdilo da je u skladu s člankom 20. Direktive 78/686/EEZ on izuzet od obveze završetka dvogodišnjeg pripravničkog razdoblja ospozobljavanja koje je propisano njemačkom uredbom. Budući da je imao dvojbe u pogledu tumačenja prava Zajednice, Bundessozialgericht (Savezni socijalni sud) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
 - „1. Treba li članak 20. Direktive Vijeća od 25. srpnja 1978. o uzajamnom priznavanju diploma, svjedodžaba i drugih dokaza o formalnoj ospozobljenosti doktora dentalne medicine uključujući mjere za olakšavanje učinkovite provedbe prava poslovnog nastana i slobode pružanja usluga (Direktiva 78/686/EEZ, SL 1978, br. L 233, str. 1.) tumačiti u smislu da države članice koje od svojih državnih zahtijevaju da završe pripravničko razdoblje ospozobljavanja kao preduvjet za stjecanje prava na imenovanje ugovornim doktorom u okviru sustava socijalnog osiguranja ne mogu nakon 1986. više isto to zahtijevati od državnih drugih država članica ako im je u skladu s nacionalnim pravom države poslovnog nastana već izdano odobrenje za obavljanje profesije u toj državi, čak i ako nemaju dokaz o formalnoj ospozobljenosti koji se u skladu s uredbom zahtijeva za priznavanje?
 2. Ako je odgovor negativan, proizlazi li iz te odredbe pravo na takvo imenovanje bez završetka pripravničkog razdoblja ospozobljavanja u svakom slučaju za one državljane drugih država članica koji imaju diplomu treće zemlje koju je druga država članica priznala kao istovjetnu diplomi stečenoj u skladu s njezinim pravnim odredbama i navedenoj u toj direktivi?

3. Ako je odgovor negativan, je li člankom 52. Ugovora u EEZ-u dopušteno državljaninu druge države članice koji nema diplomu obuhvaćenu direktivom, ali mu je u drugoj državi članici i u državi poslovnog nastana odobreno obavljanje profesije, uskratiti pravo na takvo imenovanje uz obrazloženje da nije završio pripravničko razdoblje osposobljavanja a da se ne provjeri može li se smatrati da njegovo prethodno profesionalno iskustvo u cijelosti i djelomično odgovara tom uvjetu?"

Prvo pitanje

- 10 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti želi utvrditi zabranjuje li se člankom 20. Direktive 78/686/EEZ državi članici da od državljanina druge države članice koji nema nijednu od kvalifikacija navedenih u članku 3. te direktive zahtjeva završetak pripravničkog razdoblja osposobljavanja kako bi stekao pravo na imenovanje ugovornim doktorom dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja, iako mu je obavljanje profesije odobreno na državnom području prve države.
- 11 Kako bi se odgovorilo na to pitanje, prethodno navedenu odredbu valja smjestiti u njezin pravni okvir.
- 12 Članak 20. dio je poglavlja koje sadržava završne odredbe Direktive 78/686/EEZ i odnosi se isključivo na poseban slučaj imenovanja ugovornim doktorom dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja. Zabранa utvrđena člankom 20. da se nakon 30. lipnja 1986. od državljana Zajednice zahtjeva da završe razdoblje osposobljavanja opravdana je činjenicom da se diplomama državljana država članica koje su navedene u članku 3. Direktive 78/686/EEZ nakon isteka osmogodišnjeg razdoblja od objave direktive pružaju sva jamstva u pogledu osposobljenosti njihovih nositelja.
- 13 Međutim, u tom razdoblju, pod pretpostavkom da još ne mogu biti osigurana jamstva proizišla iz uvjetâ teorijskog i praktičnog osposobljavanja koji se zahtjevaju u skladu s Direktivom 78/687/EEZ, člankom 20. državama članicama dana je mogućnost da zahtjevaju završetak pripravničkog razdoblja osposobljavanja u trajanju od najviše šest mjeseci ako taj uvjet nameće i svojim državljanima.
- 14 S. Haim tvrdi da kao državljanin države članice kojem je odobreno obavljanje profesije doktora dentalne medicine u Saveznoj Republici Njemačkoj ne mora završiti razdoblje osposobljavanja koje je propisano tom odredbom. Prema njegovu mišljenju, nije relevantno to što je svoje osposobljavanje stekao u trećoj zemlji.
- 15 Ta se argumentacija ne može prihvati.
- 16 Ako bi za izuzeće od pripravničkog razdoblja osposobljavanja bilo dovoljno biti državljaninom države članice i obavljati profesiju u državi Zajednice određeno razdoblje bez potrebe za ispunjavanjem bilo kojih dodatnih uvjeta u pogledu osposobljavanja, u Direktivi 78/686/EEZ ne bi postojala razlika između državljana Zajednice koji zahtjev za imenovanje podnose prije isteka osmogodišnjeg razdoblja od objave direktive i onih koji zahtjev za imenovanje podnose poslije. Članak 20.

temelji se upravo na toj razlici u skladu sa sustavom direktiva 78/686/EEZ i 78/687/EEZ.

- 17 Iz prethodno navedenoga proizlazi da je područje primjene članka 20. jednako području primjene direktive čiji dio on čini i da se odnosi isključivo na nositelje diplome dodijeljene u državama članicama.
- 18 Stoga na prvo prethodno pitanje valja odgovoriti da se člankom 20. državi članici ne zabranjuje da od državljanina druge države članice koji nema nijednu od kvalifikacija navedenih u članku 3. direktive zahtjeva završetak pripravničkog razdoblja osposobljavanja kako bi stekao pravo na imenovanje ugovornim doktorom dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja, iako mu je obavljanje profesije odobreno na državnom području prve države.

Drugo pitanje

- 19 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želi utvrditi izuzima li se člankom 20. Direktive 78/686/EEZ državljanin države članice koji ima diplomu stečenu u trećoj zemlji od pripravničkog razdoblja osposobljavanja, čak i ako je druga država članica tu diplomu priznala kao istovjetnu diplomi navedenoj u članku 3. direktive.
- 20 Kako bi se odgovorilo na to pitanje, valja uputiti na članak 1. stavak 4. Direktive 78/687/EEZ kojim je propisano da se tom direktivom

„ne dovodi u pitanje mogućost država članica da u skladu s vlastitim pravilima na svojem državnom području nositeljima diploma, svjedodžaba i drugih dokaza o formalnoj osposobljenosti koji nisu stečeni u državi članici odobre pokretanje i obavljanje djelatnosti doktora dentalne medicine.” [neslužbeni prijevod]

- 21 Iz te odredbe proizlazi da, kao što je Sud naveo u presudi od istog datuma, Tawil-Albertini (C-154/93, Zb., str. I-00451., t. 13.), priznavanje u državi članici kvalifikacija stečenih u trećim zemljama, čak i ako su priznate kao istovjetne u jednoj državi članici ili više njih, nije obvezujuće za druge države članice.
- 22 Stoga na drugo prethodno pitanje valja odgovoriti da se člankom 20. Direktive 78/686/EEZ državljanin države članice koji ima diplomu stečenu u trećoj zemlji ne izuzima od pripravničkog razdoblja osposobljavanja, čak i ako je druga država članica tu diplomu priznala kao istovjetnu diplomi navedenoj u članku 3. direktive.

Treće pitanje

- 23 Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želi utvrditi je li člankom 52. Ugovora nadležnim tijelima države članice dopušteno odbiti imenovanje ugovornim doktorom dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja državljaninu druge države članice koji nema nijednu od diploma navedenih u članku 3. Direktive 78/686/EEZ, ali mu je odobreno obavljanje profesije, i koji je obavljao profesiju u prvoj i drugoj državi članici uz obrazloženje da nije završio pripravničko razdoblje osposobljavanja u skladu sa zakonodavstvom prve države a da se ne provjeri može li se smatrati da je taj uvjet u cijelosti ili djelomično ispunjen s obzirom na njegovo stečeno profesionalno iskustvo.

- 24 Svrha je članka 52. Ugovora ukidanje ograničenja slobode poslovnog nastana državljanina jedne države članice na državnom području druge države članice.
- 25 Slučaj kao što je ovaj, u kojem se državljanin Zajednice koristi slobodom koja mu je dodijeljena Ugovorom kako bi uspostavio poslovni nastan u državi članici koja nije država članica njegova državljanstva, obuhvaćen je područjem primjene te odredbe.
- 26 Kao što je Sud već naveo u svojoj presudi od 7. svibnja 1991., Vlassopoulou (C-340/89, Zb., str. I-2357., t. 15.), nacionalni uvjeti koji se odnose na kvalifikaciju, čak i ako se primjenjuju bez diskriminacije na temelju državljanstva, mogu imati takav učinak da sprečavaju državljanine drugih država članica u ostvarivanju njihova prava poslovnog nastana koje im je zajamčeno člankom 52. Ugovora o EEZ-u. To može biti slučaj ako se u predmetnim nacionalnim pravilima zanemare znanja i kvalifikacije koje je osoba o kojoj je riječ stekla u drugoj državi članici.
- 27 U istoj je presudi (t. 16.) Sud isto tako presudio da država članica koja zaprili zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje profesije pristup kojoj, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, ovisi o posjedovanju diplome ili stručne kvalifikacije mora uzeti u obzir diplome, svjedodžbe i druge dokaze o formalnoj sposobnosti koje je osoba o kojoj je riječ stekla kako bi obavljala istu profesiju u drugoj državi članici, uspoređujući stručna znanja i sposobnosti potvrđene tim diplomama sa znanjima i kvalifikacijama koji se zahtijevaju nacionalnim pravilima.
- 28 Primjenom tog istog načela valja smatrati da u ovom slučaju pri provjeri je li ispunjena obveza završetka razdoblja sposobljavanja koja je propisana nacionalnim propisom, nadležna tijela moraju uzeti u obzir profesionalno iskustvo tužitelja u glavnem postupku, uključujući ono koje je stekao tijekom svojega imenovanja ugovornim doktorom dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja u drugoj državi članici.
- 29 Stoga na treće prethodno pitanje valja odgovoriti da člankom 52. Ugovora nadležnim tijelima države članice nije dopušteno odbiti imenovanje ugovornim doktorom dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja državljaninu druge države članice koji nema nijednu od diploma navedenih u članku 3. Direktive 78/686/EEZ, ali mu je odobreno obavljanje profesije, i koji je obavljao profesiju u prvoj i drugoj državi članici uz obrazloženje da nije završio pripravničko razdoblje sposobljavanja u skladu sa zakonodavstvom prve države a da se ne provjeri odgovara li i, ako da, u kojoj mjeri, iskustvo koje je osoba o kojoj je riječ već dokazala onome koje se zahtijeva tim zakonodavstvom.

Troškovi

- 30 Troškovi Komisije Europskih zajednica, koja je podnijela očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenoga,

SUD,

odlučujući o pitanjima koja je rješenjem od 20. svibnja 1992. uputio Bundessozialgericht (Savezni socijalni sud), odlučuje:

1. **Člankom 20. Direktive Vijeća 78/686/EEZ od 25. srpnja 1978. o uzajamnom priznavanju diploma, svjedodžaba i drugih dokaza o formalnoj osposobljenosti doktorâ dentalne medicine uključujući mjere za olakšavanje učinkovite provedbe prava poslovnog nastana i slobode pružanja usluga državi članici ne zabranjuje se da od državljanina druge države članice koji nema nijednu od kvalifikacija navedenih u članku 3. direktive zahtjeva završetak pripravničkog razdoblja osposobljavanja kako bi stekao pravo na imenovanje ugovornim doktorom dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja iako mu je obavljanje profesije odobreno na državnom području prve države.**
2. **Člankom 20. Direktive 78/686/EEZ državljanin države članice koji ima diplomu stečenu u trećoj zemlji ne izuzima se od pripravničkog razdoblja osposobljavanja, čak i ako je druga država članica tu diplomu priznala kao istovjetnu diplomi navedenoj u članku 3. direktive.**
3. **Člankom 52. Ugovora o EEZ-u nadležnim tijelima države članice nije dopušteno odbiti imenovanje ugovornim doktorom dentalne medicine u okviru sustava socijalnog osiguranja državljaninu druge države članice koji nema nijednu od diploma navedenih u članku 3. Direktive 78/686/EEZ, ali mu je odobreno obavljanje profesije, i koji je obavljao profesiju u prvoj i drugoj državi članici uz obrazloženje da nije završio pripravničko razdoblje osposobljavanja u skladu sa zakonodavstvom prve države a da se ne provjeri odgovara li i, ako da, u kojoj mjeri, iskustvo koje je osoba o kojoj je riječ već dokazala onome koje se zahtjeva tim zakonodavstvom.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 9. veljače 1994.

[Potpisi]

* Jezik postupka: njemački